

POSUDEK OPONENTA PÍSEMNÉ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Název práce: Porod v kontextu umění, vědy a populární kultury
Autor/ka práce: Kristýna Mikulková
Studijní program: Fotografie
Typ studijního programu: bakalářský

Vymezení cíle a jeho naplnění: B

Aktuálnost tématu (a relevance zvolené metodologie v případě diplomové práce): B

Odborný přínos, původnost práce a její případné využití v praxi: C

Logická stavba a členění práce: B

Formální úprava a náležitosti práce včetně jejího rozsahu: B

Práce s informačními zdroji: B

Jazyková, stylistická a terminologická úroveň: C

Celkové/vlastní shrnutí hodnotitele:

Bakalářskou práci Kristýny Mikulkové charakterizuje od prvních stránek jistá ambivalence, váhání, zda napsat odborný text nebo spíše publicisticky laděnou osobní esej či zpověď. Převažuje druhá varianta (autorka ji charakterizuje jako „myšlenkový proud, který odskakuje k různým literárním pramenům...“), což považuji za správnou volbu, i když ne zcela důsledně realizovanou. Jednak je esej náročným literárním útvarem a posuzovaná práce je jazykově slabší, s řadou gramatických chyb, stylistických neobratností a hluchých míst. Jednak zde zůstává rámování a přísliby monografického zpracování reprezentace porodu v umění, vědě a populární kultuře, které v práci nenajdeme (a název i abstrakt jsou tak zbytečně zavádějící), podobně chybí třeba avizovaná analýza porodních profilů na sociálních sítích. Namísto slibovaného přehledu autorka otvírá práci popisem svého zážitku z instalace Candice Breitz *Labour* – a přesně v tomto duchu kritické reflexe vlastní zkušenosti se mohla celá práce nést a vynechat kupříkladu komentáře k dílům, jež autorka sama ani neviděla. Rozumím odkazu na Barthesovu *Světlou komoru* a jeho „nenucenou fenomenologii“, jedná se však o přístup s vysokými nároky na intelektuální i literární zdatnost.

Další ambivalence se týká „míry“ znázorňování porodu v kultuře (dodejme: moderního Západu, jiné kulturní okruhy zde tak jako autorka nebudu zohledňovat). V posledních desetiletích došlo k nebyvalému nárůstu zobrazování porodu a těhotenství. Zkratkovitě: s vývojem ultrasonografie přinesla 60. a 70. léta „fetální celebritu“ (Laurent Berlant) se zásadním významem pro prenatalní diagnostiku, ale i diskuse o hranicích lidského života. 80. a 90. léta přinášejí „mateřskou mediální kulturu“ či „estetiku mateřství“ (Julia Kristeva), kdy obrazy těhotných žen dobývají konzumní vizuální kulturu. Po roce 2000 nastupuje doba porodní televize, zejména velké množství reality show zaměřených na individuální příběhy rodiček a rodin (viz namátkou dnes u nás *Malé lásky* TV NOVA nebo *Čtyři v tom* ČT, ale i historický seriál *Zavolejte porodní sestřičky* ČT atp.). V audiovizí jsou situace porodu standardně a hojně zobrazovány a samozřejmě odrážejí trend na sociálních

sítích všeho druhu. Porod vstoupil do galerií a vznikají dokonce projekty typu Birth Rites Collection. Jinak řečeno, reprezentaci porodu dnes nelze uniknout a také odborná literatura nejrůznějšího zaměření věnuje tématu náležitou pozornost.

Navzdory této konjunktuře autorka naznačuje, že zobrazení porodu jsou velmi málo četná, jsou „popelkou západního vizuálního světa“ a tabuizovaným fenoménem. Má přitom na mysli velmi specifickou formu reprezentace, totiž explicitní znázornění druhé porodní neboli vypuzovací doby při vaginálním porodu (sekce není v práci překvapivě vůbec zmíněna). Lze samozřejmě jenom souhlasit s tím, že tento způsob znázornění je v (mainstreamové) vizuální kultuře velmi vzácný a omezuje se na specializované oblasti. Důvody, proč tomu tak je, anebo, proč by tomu mělo být jinak, práce nedokáže pojmenovat. Vágní chápání tabuizace, nedostatečné zohlednění rozmanitosti kontextů a jen povrchní znalost existujících diskusí ústí v neurčité kroužení kolem jádra věci, jako by se na ni i sama autorka obávala zpřímá pohlédnout. Znázornění porodu, jak jej specificky chápe, by přitom mohlo být skvělou příležitostí k promyšlení hranic umění, situovaného ideálně do tradice zahrnující kupříkladu problém znázornění tělesné bolesti v Lessingově *Láokoóntovi*, estetiku abjekce Julie Kristevy, afektivitu odporu Sianne Ngai, ale i etické otázky: má čerstvě narozené, vyděšené dítě skutečně zájem, aby jej někdo okukoval a natáčel?

Otázky a náměty k diskuzi při obhajobě:

Pokud se omezíme na situaci spontánního, vaginálního porodu, je pro rodičku důležité či vůbec možné (při nejrůznějších porodních polohách) pozorovat moment narození? Jaký význam má pro ni případná dokumentace jeho průběhu? Jak lze charakterizovat niterné vědění těhotné ženy a rodičky, vyplývající z tělesných pocitů, a jak souvisí s (veřejnou) vizualizací porodu?

Doporučení práce k obhajobě: ANO
Navrhovaná klasifikace: B
Datum vypracování posudku: 1.6.2024

.....Tomáš Dvořák.
Jméno oponenta práce

.. 1.6.2024
(datum a podpis)

